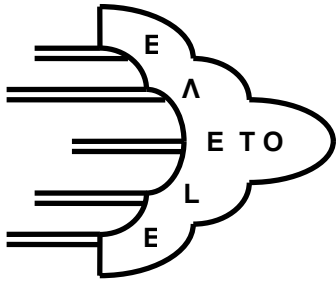

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

Σωκράτη Τσάκωνα 5, 15236 ΠΕΝΤΕΛΗ
Αρ.Τηλεφ.: 2013778
Αρ.Τηλεομ.: 8068299

Αρ.13 Αύγουστος- Σεπτέμβριος 1995
ISSN 1106-1073

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της ελληνικής ορολογίας.. Συμβολή στην ανάπτυξη της ελληνικής γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΟΥ 2000

Οι Βασικές Αρχές της Ορολογίας, όπως αυτές διαμορφώθηκαν από τις τεχνικές επιτροπές της Διεθνούς Οργάνωσης Τυποποίησης (ISO) έχοντας ως σημεία αναφοράς τα ελληνικά και λατινικά πρότυπα, μετέχουν του πνεύματος και του γράμματος της εποχής της μετά το 2000. Ητοι, χαρακτηρίζονται από την τάση τη **διαλογική** και **συναινετική**, το πνεύμα συνεργασίας και τη διαδικασία της ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ, της ευρύτερης συναινέσεως μέσω **δημοσιοποίησης**.

Η συνεχής βελτίωση των μέσων επικοινωνίας, λεκτικών και τεχνολογικών κυρίως, η συνεχής αναζήτηση του **βέλτιστου όρου** στον τομέα των **νεολογισμών** είναι δείγμα αυτής της προσέγγισης για καλύτερο επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

Στην **Ελληνική Ορολογία** δεν έχουμε μόνο ζήτημα **νεολογισμών**. Έχουμε κυρίως ζήτημα **δανείων** και **αντιδανείων** όταν τα γλωσσικά δάνεια επιστρέφουν στην δανείστρια γλώσσα με **ενοιολογικές και μορφο-φωνολογικές αλλαγές**. Τα πάθη των φωνηέντων και των συμφώνων είναι τόσο παλιά πληγή στην επικοινωνία όσο παλιά είναι και η ανθρωπολαλία, προ της περιόδου του μεγάλου Κατακλυσμού.

Το θαυμαστό της Επιστήμης της Ορολογίας, η οποία είναι **ειδικός κλάδος των επιστημών της γλώσσας**, με Έδρες σε αρκετά πανεπιστήμια ανεπτυγμένων χωρών, είναι ότι εμπλέκει τις έννοιες της διεπιστημονικότητας και της αλληλεπίδρασης των γνωστικών πεδίων υποχρεώνοντας, έτσι, τους επιστήμονες να σεβαστούν αλλήλους και να συνεργαστούν χάρην της επιστήμης για την προώθηση της τεχνογνωσίας στα επίπεδα της έρευνας και της εφαρμογής.

Θεωρείται, λοιπόν, η Ορολογία **πρόδρομος** του νέου πνεύματος αλληλοσυμπλήρωσης επιστημών, τεχνών και επιστημόνων για την ανεύρεση του **νέου υποδείγματος** επικοινωνίας.

Για να αναφέρουμε τη διεθνή πρακτική στο χώρο της τυποποίησης της ορολογίας και των διαδικασιών θα ανατρέξουμε στην **Οικονομία** και στο **Εμπόριο** και θα αναζητήσουμε μέσω του **ICC** (του **Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου**) τα πρότυπα για τη διεθνή εμπορική επικοινωνία. Ο χώρος αυτός έχει ήδη προχωρήσει στην παραγωγή τυποποιημένης ορολογίας στο διεθνές εμπόριο, στις μεταφορές, στις ασφάλειες, στα τραπεζικά, στη συσκευασία, αφού η τάση είναι προς μια παγκοσμιοποίηση της Οικονομίας δεδομένων των περιορισμένων ποιοτικών πόρων προς ανταλλαγή και επιβίωση.

Η επικοινωνία, λοιπόν, στο διεθνές περιβάλλον απαιτεί **κοινή γλώσσα** μέσα από την **τυποποιημένη ορολογία και πρακτική**, χάρην οικονομίας των μέσων και του χρόνου.

Οι **Τηλεπικοινωνίες** είναι ένας άλλος ειδικός διεθνής επικοινωνιακός χώρος με παρόμοιες τάσεις και αποτελέσματα - βλέπε διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα (των οργανισμών: **ITU, ETSI, CEN, CENELEC**).

Οι ανάγκες **παραγωγής** και **αναθεώρησης** ορολογίας είναι τερά

στιες αν ληφθεί υπόψη ότι υπάρχει νέα εισροή ύψους **2.500 όρων ανά μήνα** από το παγκόσμιο επιστημονικό και τεχνικό γίγνεσθαι.

Η κάλυψη των τεράστιων κενών χρήζει **πειθαρχίας, πάθους, χρόνου** και **πίστης** στην ελληνική και παγκόσμια επικοινωνία. **Η ΕΛΕΤΟ μπορεί...**

M.K.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΜΕΛΩΝ

Η **MOTO** (Μόνιμη Ομάδα Τηλεπικοινωνιακής Ορολογίας) ολοκλήρωσε την επεξεργασία τεσσάρων νέων **επιμέρους Λεξιλογίων** τα οποία κυκλοφόρησε για σχολιασμό η Υπεύθυνη Υπηρεσία (**Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων**) του **ΟΤΕ**, τον Ιούλιο, με προθεσμία υποβολής σχολίων τις **30.09.95**. Πρόκειται για τα **Λεξιλόγια**:

- Λεξιλόγιο Τηλεπικοινωνιακής Ορολογίας Αρ.31** (Ορολογία τηλεπικοινωνιακού θερματικού εξοπλισμού - **Πηγή: Κανονισμός πιστοποίησης θερματικών της Ολλανδίας**),
- Λεξιλόγιο Ορολογίας Τηλεπικοινωνιακών Προτύπων Αρ.35** (Λεξιλόγιο όρων που χρησιμοποιούνται στις δοκιμές συμμόρφωσης πρωτοκόλλων επικοινωνίας - **Πηγή: Τεχνική Έκθεση ETR 022 του ETSI**),
- Λεξιλόγιο Ορολογίας Τηλεπικοινωνιακών Προτύπων Αρ.34** (Λεξιλόγιο όρων κεραιών - **Πηγή: Διεθνές Πρότυπο IEC 50(712)**),
- Λεξιλόγιο Ορολογίας Τηλεπικοινωνιακών Κανονισμών Αρ.10** (Λεξιλόγιο όρων κινητών επικοινωνιών - **Πηγή: Πράσινη Βίβλος της Ευρωπαϊκής επιτροπής για τις κινητές επικοινωνίες**).

Παράλληλα, η προαναφερόμενη Διεύθυνση του **ΟΤΕ** ετοιμάζει την **4η Έκδοση του Ενιαίου Λεξιλογίου Τηλεπικοινωνιακής Ορολογίας** της **MOTO** και θα την κυκλοφορήσει πολύ σύντομα.

K.B.

Συνάντηση Προέδρου της ΕΛΕΤΟ και μορφωτικού ακολούθου της Γαλλικής Πρεσβείας

Ο Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ, Βασίλης Α. Φιλόπουλος, συναντήθηκε με το σύμβουλο της Γαλλικής Πρεσβείας Dominique Le Masne και τον ενημέρωσε για την ΕΛΕΤΟ, τους σκοπούς και τις δραστηριότητές της. Θα ακολουθήσουν και άλλες επαφές.

ΜΙΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Στην **Αίγινα** εκδίδεται η σατιρική μηνιαία εφημερίδα **"Το φιστίκι"**. Ο τίτλος δεν έχει να κάνει και πολύ με το γνωστό φημισμένο προϊόν του νησιού, δηλαδή δεν εκδίδεται από τους παραγωγούς για την προώθηση του προϊόντος τους. Αλλά και ο αυτοχαρακτηρισμός της εφημερίδας δεν ευσταθεί. Όχι ότι δεν έχει χιούμορ, αλλά τα πιο πολλά άρθρα στο "Φιστίκι" αναφέρονται σε πολιτικά και πολιτιστικά

θέματα και σε κάθε φύλλο του περιέχεται και κάτι για την ορολογία.

Στο φύλλο της 30 του Μάη 1995 δημοσιεύτηκε άρθρο του Δημ.Γερμιώτη που το προσυπογράφουμε. Το "Ορόγραμμα" δεν διαθέτει επαρκή χώρο για να το αναδημοσιεύαμε, παραθέτουμε, όμως, δύο αποσπάσματα:

"Σ' αυτή την κλίμακα βρίσκεται και το λεξιλόγιο κάτι εντύπων με μονοσύλλαβα ονόματα. Κλικ, Φλας, Μαξ, Τσαφ, Σοκ, Χάι. Υποτίθεται ότι τα περιοδικά αυτά είναι νεανικά, χιουμοριστικά και προσδευτικά. Αν όμως συνδυάσουμε το περιορισμένο τους λεξιλόγιο με την τάση πολλών από τους αναγνώστες τους να στολίζονται με χαλκάδες και μπιχλιμπιδία, να κουρεύουν τα μαλλιά τους σαν τους παλιούς ινδιάνους ή να τα αφήνουν ακούρευτα και άλουστα σαν τους Παπούες (του περασμένου βεβαίως αιώνα, γιατί οι σημερινοί είναι καθαροί και κουρεμένοι), τότε οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως μάλλον σε αγριάνθρωπους παρά σε νέους απευθύνονται.

Δεν είναι φυσικά ούτε νεανικά, ούτε χιουμοριστικά, ούτε προσδευτικά. Τα εν λόγω έντυπα με τα μονοσύλλαβα ονόματα, μην έχοντας τίποτα το νεανικό και το καινούριο να πούνε, πουλάνε δήθεν πρωτοτυπία, και (ο Θεός να το κάνει) χιούμορ, πιο πολύ όμως χοντράδα, χυδαιολογία, τσαμπουκά, μαγκιά και προστυχιά.....

Δεν είναι αυτό που ενοχλεί, αλλά η συστηματική και εσκεμμένη κακοποίηση της ελληνικής και η νόθευσή της σε σημείο που να γίνεται ακατάληπτη με αγγλικές λέξεις όπως winners, losers, drugs, virtual, που τις χρησιμοποιεί αυτούσιες χωρίς μεταγραφή και μετάφραση. Αν τα έντυπα αυτά κυκλοφορούσαν στη Γαλλία ή τη Γερμανία θα τα γονάτιζαν οι καταδίκες και τα πρόστιμα για νόθευση της γλώσσας.....".

Διευθυντής έκδοσης της εφημερίδας "Το φιστίκι" είναι ο Δημήτρης Σαραντάκος, μέλος της ΕΛΕΤΟ. Και κάτι ακόμα σημαντικό για μια μη επαγγελματική επαρχιακή εφημερίδα: "Το φιστίκι" διανύει το έκτο έτος της έκδοσής του. Β.Α.Φ.

ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (3)

Συνεχίζουμε και σ' αυτό το φύλλο τη δημοσίευση των βασικών όρων και ορισμών της Ορολογίας σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο ISO 1087 το πρώτο μέρος της οποίας ήταν στο Φύλλο Αρ.10 και το δεύτερο στο Φύλλο Αρ.11. (Ο αριθμός σε παρένθεση είναι ο αριθμός του αντίστοιχου ορισμού στο Πρότυπο).

σύστημα εννοιών (system of concepts, système de notions): Δομημένο σύνολο **εννοιών** το οποίο δημιουργείται με βάση τις μεταξύ τους σχέσεις και στο οποίο κάθε **έννοια** καθορίζεται από τη θέση της σ' αυτό το σύνολο (3.10).

εννοιολογικό πεδίο (concept field, champ notionnel): Ομάδα **εννοιών** που σχετίζονται θεματικά μεταξύ τους (3.9).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ - Το εννοιολογικό πεδίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία **συστημάτων εννοιών**.

χαρακτηριστικό (characteristic, caractère): Νοητική παράσταση μιας ιδιότητας ενός **αντικείμενου** που εξυπηρετεί στο σχηματισμό και στην οριοθέτηση της **έννοιάς** του(3.2).

Παράδειγμα

Ένα από τα **χαρακτηριστικά** της έννοιας "ψάρι" είναι το "έχειν πτερύγια".

βάθος ή ένταση (intension, comprehension): Σύνολο **χαρακτηριστικών** που συγκροτούν μια **έννοια** (3.4).

ιεραρχική σχέση (hierarchical relation, relation hiérarchique): Σχέση μεταξύ **εννοιών** που δημιουργείται με διαίρεση μιας **υπερτασσομένης έννοιας** σε **υποτασσομένες έννοιες** που σχηματίζουν μια ή περισσότερες στάθμες, ή με την αντίστροφη διεργασία (3.7.1).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ - Η διεργασία αυτή οδηγεί επίσης και σε **παρτασσομένες έννοιες**.

σχέση γένους-είδους ή γένια σχέση (generic relation, relation générale): **Ιεραρχική σχέση** που βασίζεται στη μερική ταυτότητα των **εντάσεων** των **εννοιών**. (γένιων, ειδίων και παρτασσομένων εννοιών) (3.7.1.1).

σχέση όλου-μέρους ή μέρια σχέση (partitive relation, relation partitive): **Ιεραρχική σχέση** στην οποία η **υπερτασσομένη έννοια** αναφέρεται σε ένα **αντικείμενο** ως όλο ενώ η **υποτασσομένη έννοια** αναφέρεται στα μέρη του (3.7.1.2).

K.B.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Το ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ αποστέλλεται ταχυδρομικά εκτός από τα μέλη της ΕΛΕΤΟ και σε μεγάλο αριθμό προσώπων που ενδιαφέρονται για την Ορολογία. Επειδή αρκετοί από τη δεύτερη κατηγορία παραληπτών αλλάζουν διεύθυνση χωρίς να ενημερώσουν την ΕΛΕΤΟ, το ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ θα συνεχιστεί να αποστέλλεται δωρεάν μόνο σε όσους δηλώσουν γραπτά, τηλεφωνικά ή τηλεμοιοτυπικά την ακριβή διεύθυνσή τους όπου επιθυμούν να το λαμβάνουν.

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥΤΟΥ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ	
ΓΕΣΥ:	Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο (της ΕΛΕΤΟ)
CEN:	Comité Européen de Normalisation
CENELEC:	Comité Européen de Normalisation Electrotechnique
ETR:	ETSI Technical Report
ETSI:	European Telecommunications Standards Institute
ICC:	International Commercial Chamber
IEC:	International Electrotechnical Commission
ISO:	International Organization for Standardization
ITU:	International Telecommunication Union
MOTO:	Μόνιμη Ομάδα Τηλεπικοινωνιακής Ορολογίας

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ ...έλα κι εσύ

Πρόβλημα Αρ.13

Κάθε **Όργανο Εκπόνησης Ορολογίας** συχνά αντιμετωπίζει την ονοματοδότηση, στα ελληνικά, μιας **νέας έννοιας**, κάποιου θεματικού πεδίου, η οποία στη γλώσσα πηγής αποδίδεται **μονολεκτικά**. Έχει να επιλέξει έναν από τους ακόλουθους - κατά σειρά ευκολίας - δυνατούς τρόπους:

- α. **Υιοθετεί αυτούσιο** (γραπτά και φωνητικά) τον ξενόγλωσσο όρο και "ξεμπέρδεψε".
- β. **Μεταγράφει** τον ξενόγλωσσο όρο με το ελληνικό αλφάβητο.
- γ. **Δανείζεται** τον ξενόγλωσσο όρο (μεταγραμμένο ή μεταγραμματισμένο στο ελληνικό αλφάβητο) και τον προσαρμόζει στο ελληνικό γλωσσικό σύστημα (γραπτά και φωνητικά).
- δ. Χρησιμοποιεί **περίφραση από όρους που αντιστοιχούν σε γνωστές έννοιες**.
- ε. **Μεταφέρει** έναν **υπαρκτό ελληνικό μονολεκτικό όρο** από άλλο θεματικό πεδίο στο πεδίο που ενδιαφέρει και **προσθέτει μια ακόμα σημασία** στο σύνολο των σημασιών που αντιπροσώπευε ως τώρα ο όρος αυτός.
- ζ. **Δημιουργεί** ένα **νεολογισμό**, μια **νέα ελληνική λέξη** σύμφωνα με τους κανόνες της **σύνθεσης**, της **παραγωγής** και της **σύνταξης** της ελληνικής γλώσσας.

Ένα παράδειγμα από την ορολογία της Ακουστικής, για την απόδοση στα ελληνικά του **windscreen** ενός μικροφώνου:

- α. **windscreen**
- β. **γούντσκρην**
- γ. **ουιντσκρήνιο**
- δ. **προστατευτικό από τον άνεμο**
- ε. **κάλυμμα**
- ζ. **αλεξάνεμο**

Το ζήτημα είναι η **σειρά προτίμησης** των παραπάνω τρόπων. **Η δική μας πρόταση είναι ξεκάθαρη: ζ-ε-δ-γ-β-α.**

Και αν βάλουμε ως παράμετρο τη **συχνότητα** με την οποία συνιστάται να καταφεύγει ο **ονοματοθέτης** σε κάθε έναν από αυτούς:

- α. **Ποτέ**
- β. **Σχεδόν ποτέ**
- γ. **Σχεδόν ποτέ**
- δ. **Σπάνια**
- ε. **Συχνά**
- ζ. **Κατά κανόνα.**

Είμαστε ανοιχτοί σε σχόλια, παρατηρήσεις και προτάσεις για το σοβαρό αυτό θέμα από οποιονδήποτε αναγνώστη του «Ο» και ιδιαίτερα από τα μέλη των Οργάνων Εκπόνησης Ορολογίας (Επιτροπών, Ομάδων κτλ.) *είτε αυτά είναι συλλογικά μέλη της ΕΛΕΤΟ είτε όχι.*

K.B.